

No és gens fàcil dir ‘gràcies’ però de veritat

Delphine de Vigan mostra el deteriorament de la vellesa des de l'amor i l'admiració a 'Les gràtituds'

LAURA SERRA
BARCELONA

La literatura de Delphine de Vigan no és complaent, ni fràgil, ni edulcorada, ni toca temes senzills, per això pot sorprendre que a *Les gràtituds* (Edicions 62/Anagrama) abordi tan clarament els bons sentiments i hi apareguin només bones persones. No està ben vist, això, si parlem d'alta literatura. Però l'escriptora francesa no hi ha volgut renunciar i ha tractat un tema tan quotidià com el deteriorament d'una persona gran que ha estimat, però amb una gran profunditat i humanitat i sense trepitjar la línia vermella del sentimentalisme.

“M'interessen els sentiments, m'interessen les reflexions humanes tant si són bones com dolentes. A vegades he explorat sentiments negatius, no veig per quin motiu hauria de prohibir-me explorar ara els positius –explica-. La gratitud podem dir que és un bon sentiment, però els temes que creuen la novel·la són aspres; la soledat, la pèrdua que suposa envellir, estar tancat... I crec que tots tenim el record d'un *gràcies* que no hem pronunciat o que hem lamentat no manifestar de manera suficientment explícita”, comenta De Vigan en una conferència virtual.

Una cadena de vida

Lluny d'un drama lacrimogen, *Les gràtituds* és una carta d'amor als nostres vells, que encara és més impactant després de les morts que hi ha hagut en residències a causa del covid, i si bé la novel·la es va publicar a França abans de la pandèmia. De Vigan es va inspirar en una tieta que va compensar les carències familiars que tenien ella i la seva germana. Aquella dona autodidacta i culta, que va perdre el llenguatge de gran



i va morir en una residència als 99 anys, traspuja en el personatge de la Michka, una correctora jueva que va fer de mare postissa a la seva veïna Marie i que pateix una afàsia, un procés de degradació especialment angoixant per a algú de lletres. La Michka nota que les paraules i la vida se li'n van de les mans però no vol marxar fins que no hagi pogut pronunciar el seu *gràcies* a les persones que la van salvar de petita. La Marie, aquella nena a qui ella va cuidar i que avui és una dona embarassada que dubta de si sabrà ser bona mare, és qui li torna l'afecte rebut cuidant-la i estimant-la. No la tracta amb disminu-

Delphine de Vigan (Boulogne, 1966) en una imatge d'arxius.

M.T. SLANZI / EDICIONS 52

tius, la respecta en la seva vellesa. I, sobretot, vol ser a temps de dir-li: “Gràcies per tot. Sense tu no sé què hauria fet”.

“Expressar la gratitud suposa reconèixer que tenim un deute amb algú i, sovint, que no seriem qui som si no haguéssim conegut aquella persona. És reconèixer certa vulnerabilitat. Em sembla fonamental: és una fal·làcia que ningú no degui res a ningú”, diu l'escriptora. Això no vol dir que sigui fàcil, però ella sí que creu en el poder de la paraula. També hi creu la Michka, que s'aferra a les paraules com una àncora per aferrar-se a la vida. Aquí la novel·la

ofereix un joc lingüístic deliciós perquè la dona s'inventa les paraules que no li surten i en resulten creacions originals i divertides. Un joc tragicòmic que flueix la mar de bé i que ha estat tot un repte per als traductors, Jordi Martín Lloret i Pablo Martín Sánchez.

Les gràtituds està escrita com si fos una obra de teatre, a partir de diàlegs i monòlegs interiors, només amb tres personatges dins una habitació: les dues dones i un logopeda que ajuda la Michka en les setmanes finals. L'autora ja té ofertes per fer-ne adaptacions escèniques a França i Itàlia. De fet, la idea sorgeix d'una peça que va fer per a un festival teatral. El resultat és una novel·la curta que s'emparenta amb el llibre anterior, *Les lleialtats*, un relat que també parlava de bones persones que es troben en un mal moment. En el camí d'escriure el tercer llibre del que seria una trilogia, *Les ambicions*, De Vigan va topat amb una altra novel·la llarga i complexa, més pròxima a *Res no s'oposa a la nit* o *Basat en una història real*, i es va bolcar en aquest nou llibre que ja està a punt de publicar a França i que es titula *Les enfants sont rois*.

Per a De Vigan, mostrar gratitud “no és una qüestió d'autoajuda o de desenvolupament personal”, sinó que és un fet que “toca de ple la nostra humanitat, és el que ens fa éssers humans, tenir vincle amb algú altre”. Però a vegades s'ha de verbalitzar i no donar-ho per fet. “La paraula *gràcies* no és difícil de dir. Diem *merci* cada dia desenes de vegades. El que és difícil és encarnar-la, que aquestes gràcies evocuin realment la gratitud que sentim. Pot semblar solemne, sentimental o emfàtic, quan diem gràcies de veritat, i genera certa incomoditat”, admet l'escriptora. Com diria la Michka en el seu particular idioma, és important saber dir a temps: “Moltes *merdes*”. ■